

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

#LOPS2021

Tervetuloa filosofian ja psykologian LOPS- tuunaamoon!

30.11.2020

Undervisningsråd Pamela Granskog
Opetusneuvos Satu Honkala
Opetusneuvos Kati Mikkola

Tuunaamon rakenne

- Osallistujien ennakkoon lähettämien kysymysten ja teemojen käsittely

MUUTOKSET PSYKOLOGIAN JA FILOSOFIAN OPETUSSUUNNITELMISSA

- Psykologian ja filosofian moduulien keskeiset sisällöt ja tavoitteet
- Oppimateriaalien tilanne

OPINTOJAKSOJEN RAKENTAMINEN, LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN JA OPPIAINERAJOJEN YLITTÄMINEN

- Opintojaksojen rakentaminen, esim. kertauskurssi opintojaksoksi
 - Paikallisten lopsien kirjaukset
 - Laaja-alainen osaaminen ja sen arviointi
 - Käytännön esimerkkejä oppiaineiden yhteisistä opintojaksoista
 - Oman aineyhdistelmän moduulit yhteisissä opintojaksoissa, yhteistyö muiden opettajien kanssa
 - Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineiden ylittäminen ylioppilaskirjoituksissa
- Sana on vapaa

Muutokset filosofian ja psykologian opetussuunnitelmissa

Opetussuunnitelman perusteiden ainekohtaisten osien rakenne

- Oppiaineen tehtävä
- Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa (uusi)
- Oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet
- Arviointi
- Oppiaineen moduulit (tavoitteet ja sisällöt)
 - Pakolliset opinnot
 - Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Moduulien tavoitteet ja sisällöt rakentuvat oppiaineen tehtävän, laaja-alaisen osaamisen ja opetuksen yleisten tavoitteiden pohjalta

3 tärkeintä LOPS-uudistusta FILOSOFIASSA

1. Vakiinnutettiin ja kehitettiin edellisellä kierroksella vahvistettu, kansainvälisesti ainutlaatuinen toisen asteen filosofian opetus
2. Tuotiin esille filosofian keskeinen rooli laaja-alaisen osaamisen kaikilla osa-alueilla
3. Raskaaksi koetun Tieto, tiede ja todellisuus -kurssin keventäminen ja sen sisältöjen täsmentäminen 4. moduuliksi Totuus

Mikä muuttuu FILOSOFIASSA

Tavoitteet:

- luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperaiselle arvioinnille
- kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa

Sisällöt:

- Ei suuria sisältömuutoksia, karsittu

Työtavat:

- oppiaineen luonteeseen Johdatus filosofiseen ajatteluun keskustelevat ja dialogiset työtavat

Moduulit:

FI1 Johdatus filosofiseen
ajatteluun

FI2 Etiikka

FI3 Yhteiskuntafilosofia

FI4 Totuus

Psykologia uudessa lopsissa

- Uutta laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ja niiden avaaminen
 - Psykologian käsitteistö tuotu näkyvämmiin opetussuunnitelman kirjauksiin
 - Opiskeltavia sisältöjä on rajattu ja tarkennettu (tavoitteena työmäärän hallitseminen)
 - Valinnaisuutta vähennetty moduulien sisällä (tavoitteena selkeys)
 - Psykologisen tutkimuksen opiskelu on jäsennetty moduulikohtaisesti uudelleen
- **Pakolliset opinnot**
 - PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)
 - **Valtakunnalliset valinnaiset opinnot**
 - PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)
 - PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)
 - PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)
 - PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Oppimateriaalien tilanne

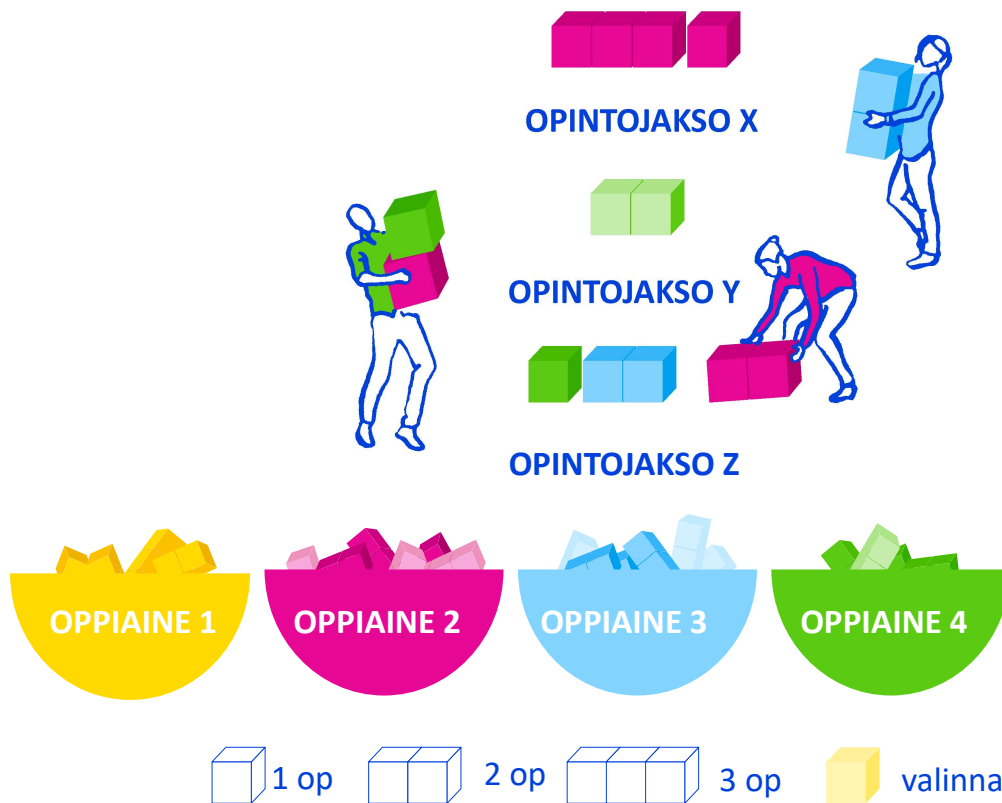
- Uudet opetussuunnitelmat edellyttävät oppimateriaalien uusimista/päivittämistä
- Psykologia ja filosofia on kiinnostanut kustantajia, tarjontaa on

”Jos ilmaiset kirjat tulee tarjolle, minkä kustantamon? Ja ovatko ilman muuta digitaalista materiaalia?”

**Opintojaksojen rakentaminen,
laaja-alainen osaaminen ja
oppiainerajojen ylittäminen**

Opintojaksot rakennetaan moduuleista

Lukiossa opiskellaan opintojaksoittain kurssien sijaan. Opintojaksot voivat olla laajuudeltaan erilaisia.

Moduuleista rakennetaan paikallisesti joko oppiaineiden omia tai oppiaineille yhteisiä opintojaksoja.

Opintojaksot rakennetaan Lops-perusteissa kuvatuista moduuleista. Paikalliset valinnaiset opinnot kuvataan suoraan opintojaksoina (ei moduuleita), [esim. kertauskurssi](#).

Opiskelijat
valitsevat
opintojaksoja!

Opintojaksot laaditaan paikallisesti

Opintojakson vapaa kuvaus (esim. työtapoihin ja yhteistyöhön liittyvää)

Arviointi: formatiivinen, summatiivinen, laaja-alainen, työskentely

Laaja-alaisen osaamisen kuvaus (perusteet, tukiaineistot)

Opintojakson sisältökuvaus (perusteet + tarkennukset)

Opintojakson tavoitteet (perusteet + tarkennukset)

Yhteistyön näkökulmat opintojakson rakentamisessa

Mitä laaja-alainen osaaminen lukiossa on?

- Tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus, joka kytkeytyy
 - opiskelijan hyvään yleissivistykseen
 - jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin
 - kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.
- Tavoitteena on hyvä, sivistynyt ja tasapainoinen ihminen (ks. lukiolaki 2§).
- Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat **oppiaineiden yhteiset tavoitteet**

”Mikä
merkitys
tällä
uudistuksella
on?”

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden vaikuttamisen kehät

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Laaja-alaisen osaamisen kuusi osa-aluetta liittyvät lukiolaisen **elämänhallintaan** ja **vastuulliseen vaikuttamiseen**.

On tärkeää, että myös opiskelija omalta osaltaan tunnistaa ja arvioi laaja-alaisen osaamisen kuutta aluetta ja niihin liittyvien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostumista.

Mitä uutta laaja-alainen osaaminen tuo filosofian ja psykologian oppiaineisiin?

- Lukion opetussuunnitelman perusteissa (2019) kuvataan kaikkien oppiaineiden osalta, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin
- Laaja-alainen osaaminen linkittää opintoja muiden oppiaineiden opintoihin
- Tuo esiin näkökulmia ja osa-alueita, joita ei aiemmin ole eksplisiittisesti liitetty ko. oppiaineisiin: esim. PS4 sisältönä esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta
- Tukee ajankohtaisten ilmiöiden ja teemojen käsittelyä opetuksessa
- Vahvistaa opetuksen kytkemistä opiskelijan omien valmiuksien ja osaamisen kehittämiseen ja sen reflektioon

Elämänhallinnan taidot psykologiassa

Hyvinvointiosaaminen:

- tukee itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä
- tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja
- välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa

Vuorovaikutusosaaminen:

- dialogiset ja reflektiiviset menetelmät opetuksessa
- kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa
- kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa

Monitieteinen ja luova osaaminen:

- oppimisen psykologiaan perehtyminen antaa valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan
- toiminnan tarkastelu luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta
- ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa ja oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle

Vastuullisen vaikuttamisen taidot psykologiassa

Yhteiskunnallinen osaaminen:

- itsetuntemuksen kehittäminen tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ym. yhteiskunnallista osaamista
- antaa valmiuksia ymmärtää esim. pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla

Eettisyys ja ympäristöosaaminen:

- antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä
- lisää ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien ympäristöosaamisen kehittymistä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen:

- näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista
- kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta

Globaali- ja kulttuuriosaaminen oppiaineissa

Käyttää osaamistaan kestävän
tulevaisuuden rakentamisessa (FY)

Matematiikka universaalina
kielenä (MA)

Musiikki auttaa näkemään yli
erilaisten raja-aitojen ja
kohtaamaan konflikteja (MU)

Hahmottaa mahdollisia
tulevaisuuden kehityskulkuja (FI)

Oman elinympäristön ja sen
kulttuuriperinnön arvostaminen (KU)

Kasvu sivistyneeksi ja
avarakatseiseksi ihmiseksi (GE)

Vahvistaa
kansainvälisyysvalmiuksia
ja maailmankansalaisen
asennetta (YH)

Ymmärtää omaa
identiteettiään suhteessa
suomalaiseen,
eurooppalaiseen ja
globaaliin kulttuuriin (ÄI)

Toimiminen eettisesti ja
kunnioittavasti oman ja
muiden kulttuurien ja
yhteisöjen piirissä (ET)

Liikunta globaalina,
yhteisenä ja kehollisena
kielenä (LI)

Globaalit
terveyskysymykset ja
niihin vaikuttaminen (TE)

Monipuolinen kielitaito
(Kielet)

Jokaisen
oikeus omiin
kulttuurisiin
juuriinsa (HI)

Näkökulmia siihen, mikä
ihmisyydessä on universaalia ja
mikä kulttuurisidonnaista (PS)

Ohjaa kestävään
elämäntapaan ja
globaalin vastuun
ottamiseen (BI)

Edellytyksiä uusien
ratkaisujen
kehittämiseen
paikallisesti ja
kansainvälisesti (KE)

Turvallinen tila käsitellä yksilön,
yhteisön ja suomalaisen
yhteiskunnan suhteita (UX)

Millä tavoilla laaja-alainen osaaminen voi näkyä opintojaksoissa?

- Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa
 - Kaikkien osa-alueiden ei tarvitse sisältyä jokaiseen opintojaksoon
- Erilaisia lähestymistapoja:
 - Kytkeytyminen tietoihin, taitoihin, arvoihin, asenteisiin ja/tai tahtoon
 - Oppimisympäristöjen sekä työtapojen ja -menetelmien valinta
 - Korkeakoulu–työelämä–kansainvälinen osaaminen ja niihin liittyvä yhteistyö
 - Yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa: yksi yhteinen tehtävä tai koko opintojakson mittainen yhdessä tekeminen tai jotain siltä väliltä
 - Arviointi huomioiden laaja-alaisen osaamisen osa-alueet (valitut)

On monta tapaa toteuttaa laaja-alaisuutta hyvin!

Miten laaja-alaista osaamista arvioidaan?

"Onko
painotuksia
tai
paikallisia
kriteerejä?"

- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.
 - formatiivinen: oppimisprosessin aikainen palaute
 - summatiivinen: opitun ja osaamisen arviointi
- Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet kirjoitettu sisään oppiaineen tavoitteisiin ja sisältöihin, joten niitä ei myöskään arvioida erillisenä näistä
- Edellyttää pohtimista ja sanoittamista:
 - Mitä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita opintojaksossa painotetaan? Millä menetelmillä ja työskentelytavoilla saadaan myös laaja-alaisuus arvioitua osana opintojaksoa? Mitä arviointimenetelmiä käytetään? Miten vaikuttaa näyttöjen antamiseen?

Laaja-alainen osaaminen paikallisen opetussuunnitelman sanoituksissa

- Valitaan, mitkä laaja-alaisen osaamisen osa-alueet painottuvat ko. opintojaksossa (esim. Vuorovaikutusosaaminen ja Monitieteinen ja luova osaaminen)
- Kuvataan, miten ko. osa-alueet konkreettisesti toteutuvat opintojaksossa (työmuotojen kuvaus, esim. ryhmätyö, jossa yhdistyy äidinkielen ja kirjallisuuden ja uskonnon/elämäkatsomustiedon tavoitteet)
- Kuvataan, miten laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia (esim. ryhmätyö ja sen painoarvo oppiainekohtaisessa arvosanan muodostamisessa; lisäksi kuvaukset muusta oppiainekohtaisesta arvioinnista)

"Ylipäätään: miten voisi varmistaa ettei hienot laaja-alaiset ideat jäisi kuolleeksi kirjaimeksi?"

Oppiaineiden yhteiset opintojaksot

- Lähtökohtaisesti opintojaksoja voi muodostaa mistä tahansa oppiaineista/oppimääristä
- Yhteistyö voi tarkoittaa yhtä yhteistä tehtävää tai koko opintojakson mittaista yhdessä tekemistä tai jotain siltä väliltä

"Miten muita kuin pakollisten kurssien moduuleja on psykologian ja filosofian kanssa yhdistetty eri puolella Suomea?"

"Saako rehtori päättää yhteisistä opintojaksoista?"

"Voiko tuntiopettaja päättää, että esim. PS1 ja TE1 pidetään yhteisenä opintojaksona vaikka lehtorit eivät sitä tue?"

"Ideoita ja käytännön toteutustapoja PS+TE+ OPO Opiskelijoiden hyvinvointi - opintojakson toteuttamiseksi."

ÄI3PS1 Vuorovaikutustaidot ja oppiminen (3 op)

- Esimerkki psykologian ja äidinkielen ja kirjallisuuden yhteisestä opintojaksosta: pakollinen moduuli ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op) + pakollinen moduuli PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)
- Äidinkieli ja kirjallisuus tuo opintojaksoon mukaan kielen sosiaalisen merkityksen tarkastelun ja syventää käsitystä identiteetistä. Psykologia puolestaan syventää ymmärrystä esimerkiksi lukemisen kognitiivisista ja psyykkisistä toiminnoista sekä identiteetin ja kulttuurin yhteydestä oppimista käsittelevien sisältöjen yhteydessä.
- ÄI3 ja PS1 moduulien yhdistäminen mahdollistaa esimerkiksi seuraavien sisältöjen monipuolisen käsittelyn: ihmisen toiminta / kielen tilanteinen vaihtelu / sosialisatio, tiedonkäsittely / kieli ja identiteetti / erilaiset oppimiskulttuurit, pystyvyysuskomukset.

ÄI5PS2 Tulkinnan synty (4 op)

- Esimerkki psykologian ja äidinkielen ja kirjallisuuden yhteisestä opintojaksosta: pakollinen moduuli ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op) + valtakunnallinen valinnainen moduuli PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)
- Äidinkieli ja kirjallisuus tuo opintojaksoon mukaan tekstien toimintaan perustuvaa ymmärrystä vaikuttamisesta sekä kontekstin merkityksestä. Psykologia syventää käsitystä esimerkiksi lukemisen ja muunlaisen viestin vastaanottamisen kognitiivisista ja psyykkisistä toiminnoista oppimista käsittelevien sisältöjen yhteydessä.
- Oppiaineiden moduulien yhdistäminen mahdollistaa esimerkiksi seuraavien sisältöjen monipuolisen käsittelyn: multimodaalisten tekstien vaikuttamiskeinot / tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot / vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot / lähdekritiikki, tiedonhankinta ja –hallinta / kielen merkitys ihmisen toiminnalle / havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvä aivotoiminta / tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely (piilovaikuttaminen esim. mediassa) / kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä / perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta / esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä.

BI1KE2PS1 Tutkiminen tutuksi

Opintojakson moduulit

Kemia

Kemia ja minä (KE1) 1 op ●	Kemia ja kestävä tulevaisuus (KE2) 1 op ●	Molekyylit ja mallit (KE3) 2 op ●	Kemiallinen reaktio (KE4) 2 op ●	Kemiallinen energia ja kiertotalous (KE5) 2 op ●	Kemiallinen tasapaino (KE6) 2 op ●
-------------------------------	--	--------------------------------------	-------------------------------------	---	---------------------------------------

Biologia

Elämä ja evoluutio (BI1) 2 op ●	Ekologian perusteet (BI2) 1 op ●	Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (BI3) 1 op ●	Solu ja perinnöllisyys (BI4) 2 op ●	Ihmisen biologia (BI5) 2 op ●	Biotekniikka ja sen sovellukset (BI6) 2 op ●
------------------------------------	-------------------------------------	---	--	----------------------------------	---

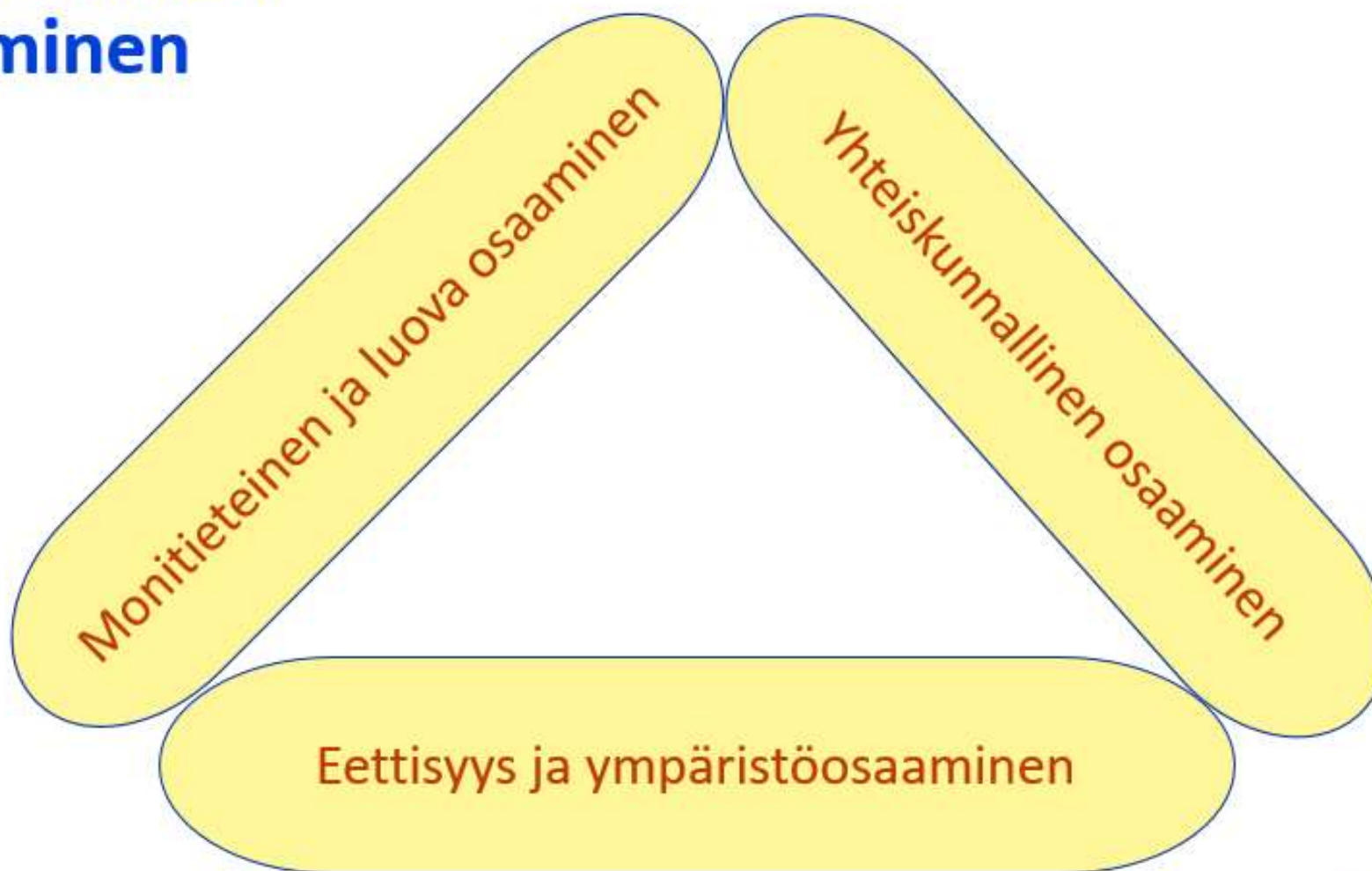
Psykologia

Toimiva ja oppiva ihminen (PS1) 2 op ●	Kehittyvä ihminen (PS2) 2 op ●	Tietoa käsittelevä ihminen (PS3) 2 op ●	Tunteet ja mielenterveys (PS4) 2 op ●	Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5) 2 op ●
---	-----------------------------------	--	--	---

Yhteistä tieteellinen tutkimus

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
 - tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa (KE2)
 - ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan (BI1)
 - ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimukseen (PS1)
- Vastaavia yhtymäkohtia löytyy valittujen moduulien keskeisistä sisällöistä.

Laaja-alainen osaaminen

- **Monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistetaan tutustumalla tieteelliseen tutkimukseen eri näkökulmista ja havainnollistamalla sitä, että biologinen, kemiallinen ja psykologinen tieto perustuvat tutkimuksiin. Opintojaksossa tutustutaan tieteellisen tutkimuksen periaatteisiin ja prosessiin sekä tutkimuksen teon käytänteisiin.
- **Miten:**
- Opintojaksossa tarkastellaan esimerkkitutkimuksia ja harjoitellaan tieteellisen tekstin lukemista.
- Ryhmissä perehdytään teemaan: ympäristönmuutos ja ilmastonmuutos / luonnonvarojen kestävä käyttö ja kiertotalous / hyvinvointi ja ilmastoahdistus. Käsitellyksi ryhmissä tulee biologian, kemian ja psykologian näkökulmat.
- Kukin ryhmä/ryhmän jäsen (tai pari) perehtyy yhteen tutkimukseen, jonka referoi muulle ryhmälle.
- Ryhmä valmistelee muulle opetusryhmälle tutkimuksista esityksen, jossa esitellään tutkimusten vaiheet, niissä käytetyt menetelmät ja saadut tulokset sekä pohditaan tutkimusten merkitystä ja hyötyä.

- **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan pohtimalla tutkimustoiminnan *yhteiskunnallista merkitystä* yleisesti ja opintojaksossa tarkasteltujen esimerkkitutkimusten osalta erityisesti.
- Tämä toteutuu osana edellä kuvattuja ryhmätöitä ja ryhmätöiden esittelyiden yhteisessä reflektoinnissa.
- **Eettisyyttä ja ympäristöosaamista** vahvistetaan tarkastelemalla biologian, kemian ja psykologian alaan kuuluvien tutkimusten *eettisiä periaatteita* yleisesti sekä pohtimalla eettisestä näkökulmasta ryhmätöissä käsiteltyjä esimerkkitutkimuksia.
- Tämä toteutuu osana edellä kuvattuja ryhmätöitä ja ryhmätöiden esittelyiden yhteisessä reflektoinnissa.

Arviointi esimerkkiopintojaksossa

Tutkiminen tutuksi BI1KE2PS1

- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson arviointia ryhmätyössä.
- Formatiivista arviointia on opettajan antama palaute ryhmätyön aikana sekä itse- ja/tai vertaisarviointi ryhmätyöskentelystä.
- Summatiivisesti arvioidaan ryhmätyö ja sen esittely (suullinen ja kirjallinen osuus). Ryhmätyön painoarvo oppiainekohtaisessa arvosanan muodostamisessa on kemiassa noin 40 %, biologiassa noin 20 % ja psykologiassa noin 20 %.
- Huom! Tämän lisäksi opetussuunnitelmaan kirjataan oppiainekohtaiset huomiot arvioinnista, esim. mahdolliset loppukokeet ja muut näytöt.

Miten ja miksi yhteistyötä eri oppiaineiden ja oppimäärien kanssa kannattaa hakea?

- Opiskelijan etu:
 - kokonaisuuksien jäsentyminen, kun eri oppiaineiden sisältöjen välille rakentuu siltoja
 - opettajat mallintavat dialogisuutta: opettajien yhteistyötaidot tukevat opiskelijan vuorovaikutustaitojen kehittymistä
- Opettajan oma hyvinvointi lisääntyy:
 - yhdessä tekeminen on keino luoda yhteisöllisyyttä ja päästä siitä osalliseksi: työn ilo ja taakan jakaminen
 - mahdollisuus reflektoida ja kehittää opettajuuttaan: vertaisoppiminen, sparraus, uudet oivallukset, itsensä haastaminen, mielekkyyden lisääntyminen

Laaja-alainen osaaminen ja oppiainerajat ylittävät tehtävät ylioppilaskokeissa

”Millaisia oppiaineita yhdistäviä tehtäviä ylppäreihin voi tulla?”

- Käytännössä jo nyt lähes kaikissa kokeissa oppiainerajat ylittäviä tehtäviä, näin myös filosofiassa ja psykologiassa
- Lautakunta tulee valmistelemaan yhteiset periaatteet, joilla oppiainerajat ylittäviä tehtäviä laaditaan
- Kokeiden laatimisessa otetaan huomioon opetussuunnitelman perusteissa kuvatut laaja-alaisen osaamisen tavoitteet (kirjoitettu sisään filosofian ja psykologian moduulien kuvauksiin)
- Oppiainerajat ylittävät tehtävät eivät saa muodostaa piilopakollisuutta, jolloin käytännössä hyvän arvosanan saaminen yhdessä tutkintoaineessa edellyttäisi osaamista tietyssä toisessa aineessa

FILOSOFIAN tukiaineistot

- Oppiaineen tehtävät ja moduulit
- Opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- Pakolliset opinnot
 - Tavoitteen avaus
 - Sisällöt ja käsiteltäviä asioita
 - Laaja-alainen osaaminen
- Valinnaiset opinnot
- Aineistoja, videolinkkejä

30/11/2020
Opetusministeriö

FI3 YHTEISKUNTAFILOSOFIA (2 OP) VALINNAINEN

Tavoitteet

perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin	Yhteiskuntafilosofia ei ole ensisijaisesti teoreetikoiden esittelyä vaan opiskelijoiden kohtaamaa todellisuutta. Opettaja pyrkii osoittamaan yhteiskuntafilosofisten käsitteiden yhteyden arkielämään.
oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa	- Sovelletaan oikeudenmukaisuuden, vapauden, tasa-arvon ja vallan eri muotoja arkipäivään. - Mahdollisia näkökulmia: yhteiskuntaluokat, sorto, voimaannuttaminen, taloudellinen ja sosiaalinen pääoma, valitsevat yhteiskunnalliset normit ja rakenteet sekä niiden kriittinen tarkastelu.
pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta	- Yhteiskunnan oikeuttamisella tarkoitetaan, että yhteiskunnan jäsenet hyväksyvät yhteiskunnan normit. - Valtiovallan olemassaolon oikeutusta voidaan peilata esimerkiksi anarkistiseen yhteiskuntakritiikkiin.

todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi

- Käsitellään teorioita todellisuuden perusolemuksesta, esimerkiksi idealismi, materialismi ja dualismi
- Erilaisia käsityksiä tietoisuuden perusolemuksesta, esimerkiksi tietoisuuden subjektiivisuus ja sen suhde fyysikaaliseen todellisuuteen

	Realismi	Antirealismi
Metafysiikka	Metafysiisiin kysymyksiin on oikeita ja väärä vastauksia: metafysiikan teoriat ovat joko tosia tai epätosia. Vastaukset ovat tosia tai epätosia riippumatta havaittajasta. Todellisuus on olemassa itsessään ja se on sellainen kuin se on.	Metafysiisillä väitteillä ei ole totuusarvoja. Ne siis eivät ole tosia tai epätosia. Vaihtoehtoisesti metafysiisten väitteiden totuus riippuu subjektista. Subjekti voi luoda todellisuuden tai vaikuttaa siihen, mitä on olemassa.
Tieto	Tiedon kohde ja sisältö ovat havaittajasta riippumattomia.	Havaittaja vaikuttaa tiedon sisältöön tai jopa luo sen.

Psykologian oppiaineen lops-tukiaineistot

- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus/psykologia-lukiossa>
- Ei normatiivisia
- Tukimateriaalissa avataan moduuleittain psykologian opetussuunnitelman käsitteitä, painotuksia ja rajauksia sekä keskeisiä muutoksia (vrt. LOPS 2015)
- Esim. PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op):

Mitä perustieto tilannetekijöistä sisältää?

Käsite tilannetekijät liittyy niihin sosiaalisiin ympäristöihin, joissa ihminen on osallisena sekä niissä tapahtuvaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Aihe nousee erityisesti sosiaalipsykologian tutkimusperinteestä. Tutkimukset ovat osoittaneet esimerkiksi sen, että vuorovaikutustilanteissa toiset ihmiset vaikuttavat yksilön ajatteluun, tunteisiin ja toimintaan monin eri tavoin. Tämän moduulin yhteydessä käsittelyyn voi nostaa esimerkiksi käsitteet konformisuus ja tottelevaisuus, mutta tarkastelun ei tarvitse rajoittua niihin. Tilannetekijöihin voidaan katsoa kuuluvan myös muita tilanteeseen liittyviä ilmiötä, esimerkiksi kulttuurisia ja taloudellisia seikkoja. Ilmaisulla perustietoa tilannetekijöistä tarkoitetaan sitä, että käsittely on perusteita koskevaa, eikä eri aiheiden käsittelyn tarvitse olla syvällistä.

Psykologian oppiaineen lops-tukiaineistot

- Paikallisten opintojaksojen suunnittelun tueksi on koottu esimerkkejä siitä, miten laaja-alainen osaaminen kytkeytyy psykologian moduulien tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin
- Esim. PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

Opetushallitus verkossa

- Suomen- ja ruotsinkieliset palvelut www.oph.fi
- Englanninkielinen verkkopalvelu www.edu.fi
 - Opettajille suunnattu edu.fi-palvelu on siirtynyt osaksi oph.fi-palvelua
- Uskonnon oppiaineen sivut: Uskonto lukiossa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus/uskonto-lukiossa>
- Opetushallitus sosiaalisessa mediassa:

[@Opetushallitus](https://twitter.com/Opetushallitus)

[Opetushallitus](https://www.facebook.com/Opetushallitus)

[Opetushallitus](https://www.linkedin.com/company/Opetushallitus)

[Opetushallitus](https://www.youtube.com/Opetushallitus)

